

Силабус
«Комунікаційні технології наукового дискурсу»
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Ступінь вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Освітньо-наукова програма: “Психологія”

Обсяг	Загальна кількість: кредитів 3; годин - 90; змістовних модулів – 1
Рік навчання	1
Дні, Час, Місце	за розкладом занять
Викладач (і)	Джиджора Є.В.; доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури та компаративістики.
Е-mail:	sh7n75@ukr.net
Робоче місце	кафедра української літератури

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися електронною поштою або в аудиторії за розкладом.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Пререквізити дисципліни:

Програма навчальної дисципліни «**Комунікаційні технології наукового дискурсу**» складена відповідно до освітньо-наукової програми «Психологія» підготовки докторів філософії за спеціальністю 053 Психологія.

Метою курсу є формування загальних компетентностей з наукової комунікації, використання наукового українського мовлення та презентації й обґрунтування результатів дослідження.

Цілі курсу-

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі психології, в тому числі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних психологічних знань та/або професійної практики.

Загальні і спеціальні компетентності:

ЗК 2. Здатність до застосування знань з іноземної мови для забезпечення ефективної професійної комунікації.

СК 4. Здатність до самоменеджменту, планування і розв'язування задач власного професійного і особистісного зростання, відповідальність за навчання інших при проведенні науково-педагогічної діяльності.

СК 6. Здатність використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації на державній та іноземній мовах.

СК 7. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

Очікувані результати

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **знати**: поняття наукового дискурсу і наукової фахової мови; лексичні та граматичні особливості наукового дискурсу; основні ознаки наукового стилю української мови; специфіку і структуру наукового виступу; основні вимоги до академічного письма та академічної доброчесності.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **вміти**: володіти державною мовою для реалізації письмової та усної комунікації; застосовувати знання про експресивно-емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для успішної комунікації; дотримуватись норм наукової етики при здійсненні науково-інноваційної діяльності та проведенні власного дослідження; використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності; спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі грамотною науковою мовою; презентувати результати власних оригінальних наукових досліджень державною мовою в усній та писемній формі. Бути здатними до безперервного саморозвитку та самовдосконалення. Застосовувати в роботі інноваційний підхід. Сприяти розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності.

Це відповідає наступним програмним результатам навчання:

ПРН 4. Проектувати, оптимізувати та оцінювати якість освітнього процесу та освітнього середовища. Інноваціювати та вдосконалювати програми навчальних психологічних дисциплін.

ПРН 5. Знати та розуміти різні види письмових текстів та усних виступів з наукових проблем, у тому числі вміти оформлювати результати дослідження у письмовій та усній формі під час роботи в групі з інтернаціональним складом.

ПРН 8. Володіти комунікативними навичками, доступно і аргументовано представляти результати досліджень проблем психологічної теорії та практики, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН 9. Полілогічно взаємодіяти із світовою науковою спільнотою та громадськістю з проблематики дослідження.

ПРН 11. Працювати над власним розвитком та вдосконаленням, визначати свої професійні можливості та виявляти прагнення до підвищення професійної кваліфікації та професійної мобільності.

ПРН 12. Критично осмислювати види та форми науководослідної роботи, вимоги та структуру публікації наукових результатів, аналізувати результати досліджень та самостійно інтерпретувати результати емпіричних даних психологічного дослідження.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Формування академічної культури науковця.

Ознайомлення з міжнародними стандартами оформлення текстів наукових праць і виступів на конференціях. Поняття наукометричної бази, різновиди українських і міжнародних наукометричних баз (Google Академія, Copernicus, Web of Science, Scopus тощо). Поняття DOI наукової публікації. Реєстрації в базі ORCID. Огляд наукових видань України, що входять до наукометричних баз. Поняття академічної мобільності і можливості закордонного стажування для науковців.

Тема 2. Комунікаційні аспекти академічної доброчесності.

Академічна культура та етика в науковій роботі. права й обов'язки учасників наукового дискурсу. Основні форми вияву академічної недоброчесності. Західний досвід запобігання недоброчесності. Поняття плагіату і самоплагіату. Українське законодавство про авторське право і плагіат. Діяльність української спільноти «Дисергейт» у протидії і запобіганні плагіату в наукових роботах. Етичні кодекси науковців.

Тема 3. Ефективна комунікація в науковому дискурсі.

Форми і правила комунікативної взаємодії мовця та адресата. Максима комунікації Г. Грайса і Дж. Ліча. Конфлікт, кооперація і суперництво в науковому спілкуванні. Розв'язання конфліктів в академічній спільноті: дотримання принципів етики в комунікації. Закони

комунікації В. Рождественського. Поняття комунікативного наміру (інтенції) та його реалізації в науковому дискурсі. Комунікативний шум.

Тема 4. Прагматика комунікації в науковому дискурсі.

Стратегії і тактики взаємодії в науковому дискурсі. Поняття комунікативної стратегії, тактики і комунікативних ходів. Типологія комунікативних стратегій – конфліктні та кооперативні. комунікативні та соціальні ролі учасників наукового дискурсі. Типологія комунікативних невдач: причини і способи уникнення.

Тема 5. Технології підготовки і презентації публічного виступу в науковому дискурсі.

Імідж сучасного науковця: вербальні і невербальні аспекти. Техніка публічного мовлення (темп, тембр, інтонація тощо). Специфіка усного наукового мовлення. Структура наукового виступу. Робота з аудиторією. Засоби емоційного впливу і переконання. Створення мультимедійних презентацій: основні вимоги.

Тема 6. Невербальні аспекти комунікативної взаємодії в науковому дискурсі.

Невербальні аспекти іміджу науковця. Тренування голосу для публічного виступу. Типологія невербальних засобів комунікації. Правила невербальної поведінки. Жести і міміка в науковому спілкуванні. Аудіальні параметри комунікативної взаємодії. Семіотика простору в науковому дискурсі. Ольфакторні засоби комунікації.

Тема 7. Науковий стиль мовлення в комунікаційному аспекті.

Мовні особливості наукового стилю сучасної української мови. Жанри наукового дискурсу (стаття, тези, монографія, дисертація, автореферат). Культура наукового мовлення і науковий етикет. Наукова лексика. Шаблони наукового стилю. Авторитетність у науковій комунікації: коректні та некоректні покликання на джерела.

Тема 8. Основи академічного письма.

Підготовка і написання наукового тексту. аналіз прочитаних теоретичних джерел (узагальнення, реферування, компіляція тощо). Структурування тексту. Автоматизовані системи роботи з науковим текстом. способи опрацювання фактичного матеріалу. Поняття цитати і цитування. Коректне і некоректне цитування. Введення цитати в контекст. Переклад цитат з іншомовних джерел. Робота з бібліографією. Укладання списку використаних джерел в науковій роботі: основні принципи і стандарти. Міжнародні онлайн-ресурси. Пошукові системи.

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (24 год.), практичних занять (20 год.) та організації самостійної роботи студентів (136 годин).

Базова підготовка здобувачів здійснюється на лекційних та практичних заняттях, але більша частина навчального матеріалу засвоюється завдяки самостійному вивченню предмета аспірантами денної форми навчання під час семестру. Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: словесні (лекція, пояснення); наочні презентації; дискусійне обговорення; самостійна робота з літературними джерелами, консультації.

Рекомендована література

1. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015 / Нац. стандарт України. Вид. офіц. Введ. з 01.07.2016. К.: крНДНЦ, 2016. 16 с. (Інформація та документація).
2. Ботвина Н. В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови : навч. посіб. К. : АртЕК, 1998. 192 с.
3. Васенко Л. А. Фахова українська мова : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2008. 272 с.
4. Вимоги до оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій (розроблено на підставі ДСТУ 3008-95 «Документи. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення»). Бюлетень ВАК України. К., 2011. № 9/10. С. 2–10.
5. Гребенюк М. П., Шевчук Г. З. Основні вимоги до оформлення списку

літератури за новими стандартами: методичні рекомендації. Луцьк : ВІППО, 2019.60 с.

6. Етичний кодекс ученого України. К.: Видавничий дім «Академперіодика» НАН України, 2009. 16 с.
7. Мацько Л. І. Культура української фахової мови : навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
8. Колоїз Ж. В. академічне письмо та риторика : [практикум]. Кривий Ріг : КДПУ, 2018. 196 с.
9. Колоїз Ж. В. Науковий стиль української мови : [практикум]. Кривий Ріг : КДПУ, 2017.114 с.
10. Кравець Л., Мацько Л. Науковий стиль. Енциклопедія Сучасної України : енциклопедія [електронна версія] / ред.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. Т. 22. URL: <https://esu.com.ua/article-70651>
11. Крашеніннікова Т. Методичні матеріали щодо мовних особливостей написання наукових статей в Україні та за її межами. Дніпро : Дніпровський гуманітарний університет, 2021. 39 с.
12. Мацько Л. І. Стилїстика української мови : підруч. К. : Вища школа, 2003. 462 с.
13. Непійвода Н. Ф. Мова науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект). К. : ТОВ «Міжнар. фін. агенція», 1997. 304 с.
14. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посіб. К. : «Центр навчальної літератури», 2006. 312 с.
15. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови: підруч. 3-тє вид., доп. і переробл. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.
16. Селігей О. П. Науковий стиль української мови: ресурси оновлення Мовознавство.2006. № 2–3. С. 174–186.
17. Семенов О. М. Культура наукової української мови : підруч. К. : Академія, 2010. 216 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Академічне письмо та бібліографія Режим доступу: bibliosynergy.ula.org.ua/index.php/proekt1.
2. Пан бібліотекар. Блог про бібліотечну справу та інформаційні технології. Режим доступу: www.бібліотекар.укр/.
3. Приклади оформлення бібліографічного опису джерел та літератури відповідно до вимог APA–STYLE. Режим доступу: <https://lexportus.net.ua/avtoram/124-staty-meniu-po-odnoi/338-primery-oformleniya-dzhere-1-i-tekstu-statej>
4. Про Етичний кодекс ученого України. Режим доступу: www.nas.gov.ua/legaltexts/DocPublic/P-090415-2-0.pdf.
5. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP)-Американські Ради. Режим доступу: <http://www.saiup.org.ua/>.
6. Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах: DSpace. Режим доступу: ela.kpi.ua/handle/123456789/16051.
7. Рекомендації до пошуку наукової інформації за допомогою інтернет-ресурсів. Режим доступу: <http://docs.google.com/document/d/1sUBDV-qvUxuAfoi1yNW47y.../edit?hl=uk>

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо академічної доброчесності: регламентується Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (polozhennya-antiplagiat-2021.pdf (onu.edu.ua)).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. В окремих випадках навчання може відбуватись он-лайн з використанням дистанційних технологій. Порядок та умови такого навчання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ (poloz-org-osvit-process_2022.pdf (onu.edu.ua)).